

Nr 681

Av herr Kollberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 162, med förslag till förordning om allmän varuskatt, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 162 har framlagts förslag om införande av allmän varuskatt. Undertecknad avser att i anslutning till annan motion yrka avslag på propositionen. För den händelse riksdagen emellertid skulle komma att fatta beslut om införande av allmän varuskatt i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen föreslagits, vill jag anföra följande.

I sin redogörelse för propositionens huvudsakliga innehåll yttrar departementschefen, att varuskatten är avsedd att införas från och med den 1 januari 1960 och att den kommer att utgå på *alla varulikvider* som erlägges efter årsskiftet försåvitt icke leverans skett eller skriftligt avtal om leverans träffats före den 16 oktober 1959. Detsamma kommer till uttryck i detaljmotiveringen till ikraftträdandebestämmelserna. *Dessa uttalanden utgår från förutsättningen att varuskatt skulle kunna utgå på varor och tjänsteprestationer som redan tillhandahållits vid tiden för förordningens ikraftträdande.*

Uttalandena strider mot varubeskattningens grundprinciper. Sådan beskattning måste bygga på att det är *tillhandahållandet* av varan eller tjänsteprestationen som skall föranleda uttag av skatt men att denna med hänsyn till dess natur av övervältringsskatt icke skall behöva redovisas och av den skattskyldige inbetalas förrän han erhållit likvid från kunden (konsumenten).

I själva verket innehåller icke heller vare sig övergångsbestämmelserna eller själva förordningen någon föreskrift som skulle kunna ges den tolkningen att skatt skulle komma att utgå på varor eller tjänsteprestationer som tillhandahållits före årsskiftet. 12 § anger på ett otvetydigt sätt att det är själva tillhandahållandet av varan eller tjänsteprestationen som grundar skattskyldigheten. Skattskyldighetens inträde bestämmes — såsom också särskilt belyses i näst sista stycket i anvisningarna till 12 § — av omständigheterna vid tidpunkten för tillhandahållandet. Detta är ur saklig synpunkt helt naturligt.

Har en vara sålts och levererats eller har en tjänsteprestation utförts vid en tid då någon skattskyldighet icke förelegat, så kan transaktionen icke rimligen därefter göras skattepliktig. Den omständigheten att köpa-

ren åtnjuter kredit utöver viss tid kan inte förvandla tillhandahållandet från ett skattefritt till ett skattepliktigt sådant. Än mer orimligt skulle det vara, om en näringsidkare skulle drabbas av skattskyldighet för en vid tiden för fullgörandet icke skattepliktig varuleverans eller tjänsteprestation enbart på den grund att kunden i strid mot betalningsöverenskomelse gör sig skyldig till dröjsmål med betalning.

Departementschefens uttalande i detaljmotiveringen till ikraftträdandebestämmelserna synes tyda på att han anser bestämmelserna i 16 § medföra att beskattningen skulle bli på angivna sätt retroaktiv. I nämnda paragraf stadgas att influtet vederlag för en skattepliktig vara eller tjänsteprestation skall hänföras till den skattepliktiga omsättningen för den redovisningsperiod, varunder vederlaget influtit kontant eller eljest kommit den skattskyldige till godo. Denna föreskrift är emellertid en ren redovisningsbestämmelse och avser för övrigt endast preliminär redovisning. Föreskriften innebär icke att skatten i stället för att vara en skatt på tillhandahållandet av varan eller tjänsteprestationen skulle vara en skatt på betalningar. Att föreskriften endast avser att reglera redovisningssättet framgår redan av det däri begagnade uttrycket »vederlag . . . hänföres till den skattepliktiga omsättningen». Än tydligare blir detta när man beaktar fortsättningen av föreskriften, vari det heter att länsstyrelsen äger medgiva att uppkomna fordringar må inräknas i omsättningen enligt bokföringsmässiga grunder. I den mån sådant redovisningssystem tillämpas saknar frågan om vederlag betydelse för vad i 16 § benämnes omsättningen under redovisningsperioden. Anmärkas må också att enligt anvisningarna till 16 §, vid »beräkning» av skattepliktig inkomst, belopp som influtit vid diskontering av växel skall »anses» utgöra kontant likvid och att den skattskyldige, om han sedermera själv nödgas lösa växeln, får göra avdrag för växelbeloppet »vid senare beräkning av skattepliktig inkomst». Dessa anvisningar ger ytterligare belägg för att 16 § är en redovisningsbestämmelse.

Då jag sålunda finner att förordningens bestämmelser icke är retroaktiva på så sätt att de skattebelägger varor och tjänsteprestationer som redan tillhandahållits vid tiden för förordningens ikraftträdande, saknas enligt min mening anledning att i ikraftträdandebestämmelserna utsäga att förordningen icke äger tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande av vara eller tjänsteprestation, som skett före 16 oktober 1959.

Däremot skulle tydligtvis på grund av förordningens bestämmelser skatt — om ej särskilda övergångsbestämmelser meddelas — komma att drabba tillhandahållande av varor eller tjänster efter den 1 januari 1960 även om avtal därom slutits tidigare. För dessa fall erfordras sålunda en särskild föreskrift i ikraftträdandebestämmelserna. Jag kan emellertid icke ansluta mig till vad i propositionen föreslagits i detta avseende.

På skattelagstiftningen måste ställas det minimikravet att medborgarna

skall kunna i det ögonblick de genomför en transaktion avgöra om den föranleder skattskyldighet eller ej. Genom att skattebelägga alla efter den 15 oktober 1959 slutna avtal enligt vilka leverans ej skall ske före årsskiftet åsidosattes detta minimikrav på ett flagrant sätt. Propositionen framlades icke förrän den 20 oktober, och under tiden den 16—20 oktober har icke någon näringsidkare ens kunnat ana att av honom ingångna avtal som avser leverans efter årsskiftet skulle bli belagda med skatt. Ännu obilligare blev resultatet givetvis om denna retroaktivitet skulle drabba även varor och tjänster som enligt sådana avtal redan tillhandahållits men för vilka betalningsansånd beviljats till efter årsskiftet.

Den i propositionen föreslagna övergångsbestämmelsen såvitt avser undantag från beskattning av transaktioner som avtalats före årsskiftet bör ändras så att sådant tillhandahållande av varor eller tjänsteprestationer efter den 31 december 1959, varom skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, slutits före den dag förordningen utkommer av trycket, lämnas obeskattat. Ett motsvarande stadgande bör meddelas i fråga om import av varor, varom skriftligt avtal slutits före dagen för förordningens publicerande.

På grund av vad nu anförts hemställer jag,

att riksdagen, därest riksdagen fattar beslut om införande av allmän varuskatt i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag som framlagts i propositionen nr 162, måtte, med konstaterande av att förslaget till förordning icke innefattar bestämmelser som skulle föranleda uttagande av varuskatt å tillhandahållande av varor eller tjänster som ägt rum före den 1 januari 1960, besluta att första punkten i ikraftträdandebestämmelserna skall ha följande lydelse:

1. Förordningen äger icke tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation eller i fråga om införsel till riket av vara, varom skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, slutits före den dag denna förordning utkommer av trycket.

Stockholm den 6 november 1959

Gustaf Kollberg